

از کیمیاخان تا دمشق

(احوال و آثار خیرالدین ابراهیم عراقی کیمجانی)

نویسنده:

استاد دانشگاه

دکتر محسن ذوالفقاری

سرشناسه	: ذمه "عاری" ، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: از کمر جان "دمشق" : احوال و آثار فخرالدین ابراهیم عراقی که در مانی مویسنه ، محسن ذوالفقاری ،
مشخصات نشر	: اراک: قلم سراسر ، ۱۳۶۶
مشخصات ظاهری	: ۱۱۶ ص.
شابک	: ۹۶۴-۹۹۹۰۲-۶۲۲-۱/۸ :
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه .
عنوان دیگر	: احوال و آثار فخرالدین ابراهیم عراقی کمیجان .
موضوع	: عراقی، ابراهیم بن بزرگمهر، ۶۱۰ - ۶۸۸ ق.؛
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۷ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- History and criticism
موضوع	: کمیجان
موضوع	: Komijan
رده بندی کنگره	: PIR۵۲۵۵
رده بندی دیویی	: ۳۱/۱۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۳۸۳۴۵

♦ از کمیجان نادمشق

♦ نویسنده: محسن ذوالفقاری

♦ ناشر: قلم سرا

♦ صفحه آرا: داود ساریخانی

♦ نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸

♦ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

♦ چاپخانه: سلیمانزاده

♦ قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

♦ شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۹۹۰۳ - ۶ - ۱ ISBN

♦ حق چاپ محفوظ است.

♦ مرکز پخش: اراک فاز یک شهرک شهید بهشتی^(ه)، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مرکزی،
دبیرخانه بزرگداشت مفاخر استان

فهرست مطالب

۹	مقدمه:
۱۳	فصل اول (سیر تاریخی کمیجان از آغاز تا امروز)
۳۳	فصل دوم (تاریخچه و شرح احوال فخرالدین عراقی از ولادت تا وفات و از کمیجان تا دمشق)
۴۱	سیرت و سوره عراقی
۴۳	عراقی در دستگاه‌های مذهبی
۴۳	عراقی و دبستانه توحیدی
۴۶	ولایت در آثار عراقی
۴۸	عراقی، خانواده و بستگان
۵۲	فخرالدین عراقی و بزرگان
۵۳	عراقی و محیی الدین ابن عربی (۶۳۸-۶۶۰ هـ.ق)
۵۶	عراقی و صدرالدین قونیی (۶۷۳-۶۰۳ هـ.ق)
۵۸	عراقی و بهاء الدین زکریاء مولتان (۶۶۶-۵۷۸ هـ.ق)
۶۰	عراقی و معین الدین پروانه
۶۲	عراقی و شاعران قبل از خود
۶۲	عراقی و عطار نیشابوری
۶۷	عراقی و سنائی غزنوی
۶۹	عراقی و شاعران هم زمان و بعد از خود
۶۹	عراقی و مولوی
۷۲	عراقی و حافظ

فصل سوم (آثار منظوم و منثور فخرالدین عراقی و مؤلفه‌های سبکی - ادبی آن) ۷۷

الف) آثار منظوم ۷۹

دیوان اشعار فخرالدین عراقی ۷۹

ده فصل یا عشاق نامه ۸۴

ب) آثار منثور عراقی ۸۵

«نمعات» عراقی ۸۵

رساله اصطلاحات صوفیه ۸۶

نامه‌های عراقی ۸۷

فصل چهارم (چهارمین سبک فکری فخرالدین عراقی) ۸۹

فهرست منابع و مآخذ ۱۰۷

مقدمه:

بسم الله الرحمن الرحيم و حمد و سپاس بی حد خدای کریم را که بر
نده منت نهاد تا درباب شخصیت شاعری در کسوت عارفان از دیار
کمیجان سخن گویم. سرزمینی که گوشه گوشه اش دارالمؤمنین است و در
عالم عرفان و معرفت زادگاه علما و عرفای این سرزمین است.

وقتی که من «از کمیجان تا دمشق» را برای شرح احوال و آثار
فخرالدین عراقی کمیجانی، عارف وحدت وجودی برگزیدم، در نگاه
آغازین قداست سرزمین کمیجان، به عنوان زادگاه اهل دین و معرفت،
بارگاه مقدس امامزادگان و زادگاه بزرگان، ذهن و خاطرم را به خود مشغول
کرد و سپس در نگاه آخرین دمشق را که «ارکانه مقدس حضرت زینب (س)
است به یاد آوردم؛ دمشق، سرزمین با کرامتی که فخرالدین عراقی در آنجا
روی به نقاب کشیده است.

و این سیر و سلوک عارفانه عراقی را که از کمیجان آغاز شد و تا
نهایتاً در دمشق پایان می پذیرد به فال نیک گرفتم: دمشق جایی که بسیاری از
علمای دین و عرفان در آنجا به خدا رسیده اند و لذا یقیناً پرداختن به
کمیجان و تاریخ کمیجان و سیر در اندیشه ها و آثار فخرالدین عراقی و
آشنایی با سبک این شاعر عارف از انگیزه های اصلی این اثر هر چند

مختصر است که در باب فخرالدین عراقی از مشاهیر کمیجان و استان مرکزی ضرورت دارد.

عارفی که از عرفای وحدت وجودی و از پیروان شیخ الموحیدین محیی الدین ابن عربی است. عارفی که بعدها هر کس خلاصه و لبّ آراء ابن عربی را می‌خواهد بر آثار او مراجعه می‌کند. عراقی شاعر قرن هفتم که عرفانش برگرفته از طریقه وحدت وجودی ابن عربی است برای کسب فیض از کمیجان آنانی که بعد از سیر و سفر و گذار از شهرهای مختلف و دیدار علما، عرفا و شاعران بعد از سیر و سفر معنوی حج و... نهایتاً به دمشق می‌آید و در آنجا در آن سر مقدس در جوار مرادش، محیی الدین ابن عربی به خدا می‌پیوندد.

او عارف شاعری است که ردپای اندیشه و آثارش را در شخصیهایی چون مولوی، حافظ، جامی، اوحالدین مرغی، عبید زاکانی، ابن عماد خراسانی، شیرین مغربی می‌توان یافت. شاعری که آثارش بسیار مورد استقبال شعرا و نویسندگان قرار گرفته است از غزل تا آثار منشور او همچون لمعات، عشاق نامه و...

اکنون که با همت مسئولین و مردم شریف کمیجان بناست تا رگه‌هاست این شاعر عارف برگزار شود، بسی خرسندم تا گامی در جهت معرفی بیشتر این شاعر شهیر که از افتخارات استان مرکزی و شهر کمیجان است بردارم.

فرض است که از مسئولین محترم به ویژه مدیر کل محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مرکزی، فرماندار محترم شهرستان کمیجان، رئیس محترم اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان کمیجان و همه عزیزانی که در این خصوص همت گماشتند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

دکتر محسن ذوالفقاری

استاد دانشگاه اراک

آبان ۱۳۹۸